

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa J. M.
przeciwko B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
o ustalenie istnienia stosunku pracy, wydanie świadectwa pracy, odszkodowanie,
diety i ryczałty za noclegi w podróży służbowej, wynagrodzenie za pracę
w godzinach nadliczbowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2025 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 25 kwietnia 2023 r., sygn. akt VI Pa 105/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powoda J.M. 2.025 zł (dwa tysiące dwadzieścia pięć) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.**

[M.D.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 25 kwietnia 2023 r. oddalił apelację pozwanego pracodawcy, skarżącej spółki, od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 27 października 2021 r., ustalającego zatrudnienie powoda na stanowisku kierowcy oraz zasadzającego mu wynagrodzenie za godziny

nadliczbowe, diety za podróże służbowe, odszkodowanie za rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia i w części uwzględnił apelację powoda zasądając mu wyższe świadczenia z tytułu diet.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy wydał trafne orzeczenie w zakresie zasądzenia na rzecz powoda wynagrodzenia z tytułu podróży służbowych, znajdujące oparcie zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, na które powołuje się strona pozwana w apelacji, nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

Słusznie uznał także Sąd Rejonowy, że mimo iż pozwany pracodawca uregulował zasady zwrotu kosztów podróży służbowej w regulaminie wynagradzania, to jednak regulamin ten nie mógł mieć zastosowania do J.M., gdyż nigdy nie został on zapoznany z treścią tego aktu prawnego. Co za tym idzie, powodowi należał się zwrot wszelkich kosztów związanych z odbywanymi przez niego podróżami służbowymi nie na podstawie tego regulaminu, a wyłącznie na zasadach i w wysokości wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że powód w trakcie zatrudnienia w pozwanej spółce odbywał podróże służbowe do takich krajów jak Niemcy, Włochy, Belgia, Austria i Holandia. We wszystkich tych krajach w spornym okresie obowiązywała przy tym waluta Euro. Sąd I instancji uznał jednakże, że pozwany pracodawca jedynie częściowo wypłacił powodowi diety z tytułu podróży służbowych, czego potwierdzeniem są listy płac, w związku z czym zasądził na jego rzecz diety w pozostałej do zapłaty wysokości, a ich wypłatę zasądził w walucie polskiej (PLN), w wysokości obliczonej przez biegłą. Powyższy pogląd należało uznać za całkowicie błędny, a co za tym idzie - apelację powoda za trafną.

W ocenie Sądu Okręgowego w toku procesu nie zgromadzono bowiem wiarygodnych dowodów na to, aby należności z tytułu podróży służbowych powoda rzeczywiście zostały mu wypłacone przez pozwaną spółkę. Pozwany pracodawca nie wypłacił dobrowolnie powodowi należności z tytułu podróży służbowych, ale zobowiązany został do ich zapłaty dopiero orzeczeniem sądowym wydanym w

niniejszej sprawie. Wobec tego nie może on skorzystać z wynikającego z art. 358 § 1 k.c. uprawnienia dłużnika do spełnienia świadczenia w walucie polskiej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał na nieważność postępowania z uwagi na fakt, że sprawa przed Sądem II instancji została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym, a więc bez udziału stron, w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 z późn. zm.), co ograniczyło skarżącemu prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ rozpatrzenie sprawy w składzie jednego sędziego nie było konieczne dla ochrony zdrowia publicznego zgodnie art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Powyższe prowadzi do nieważności postępowania zgodnie z art. 379 pkt 4 k.p.c.

Na wypadek uznania, że w sprawie nie zachodzi podstawa przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej w postaci nieważności postępowania, to mając na względzie powyższe zarzuty, na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 1-2 i 4 k.p.c., wniesiono o przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania również z uwagi na:

1) wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości, mianowicie:

a) Czy stanowisko wyrażone w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie o sygn. akt K 11/15 i poczynione tam rozważania, uznające za niekonstytucyjne odesłanie kaskadowe zawarte w art. 21 a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (j.t. Dz.U.2012.1155, ze zm.) w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (j.t. Dz.U.2016.1666, ze zm.) w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej należy interpretować w ten sposób, że odnosi się również do kwestii diet przysługujących kierowcom w

transporcie międzynarodowym z tytułu wykonywanych przez nich podróży służbowych, z uwagi na zastosowanie tożsamego odesłania kaskadowego?

b) Czy rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej obejmuje zakresem zastosowania również kierowców zatrudnionych w transporcie międzynarodowym wykonywanym przez prywatne podmioty, pomimo specyficznego charakteru ich zatrudnienia odmiennego od zatrudnienia w sektorze administracji publicznej?

c) Czy w przypadku uznania podstawy prawnej z art. 77⁵ § 2, 3, 4 i 5 k.p. w zw. z § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej do wyliczenia diety za podróż służbową za niekonstytucyjną, znajdzie ona zastosowanie w sytuacji braku postanowień wewnątrzzakładowych regulujących kwestię zasad zwrotu kosztów tzw. podróży służbowych?

2) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżony wyrok Sądu II instancji został wydany z naruszeniem przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania, o czym świadczą sformułowane powyżej zarzuty, oraz stanowi rażące przekroczenie granic uznania sędziowskiego, dokonanego wbrew podstawowym zasadom orzecznictwa, tj. niezgodnie z zasadą praworządności, logicznego rozumowania oraz wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesiono o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Zarzut nieważności postępowania nie jest zasadny wobec uchwały Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, w której przyjęto, że „Rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 z późn. zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) oraz postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej i ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia”. W związku z tym, że orzeczenie Sądu drugiej instancji w sprawie zostało wydane 25 kwietnia 2025 r., nie można przyjąć, że zachodzi nieważność postępowania sformułowana w skardze kasacyjnej.

Podstawy kasacyjne (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania. Oznacza to, że nie zastępują ani nie uzupełniają podstaw przedsądu, również tej szczególnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidulany interes strony w przyjęciu jej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przywołała art. 398⁹ § 1 pkt 1-2 i 4 k.p.c., podnosząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości, a także że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Już samo połączenie we wniosku tych przesłanek powoduje, że skarga jest źle skonstruowana zaś sam wniosek sporządzony został w sposób nieprawidłowy - co uniemożliwia nadanie sprawie dalszego biegu i merytoryczne rozpoznanie wywiedzionej skargi kasacyjnej. Nie można bowiem twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona - co oznacza oczywistą bezzasadność zaskarżonego orzeczenia, a więc niewymagającą jakichkolwiek dociekań lub analiz, a jednocześnie wskazywać na istnienie potrzeby wykładni przepisów, czy też występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego - wymagających z natury

rzeczy pogłębionych rozważań (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19, LEX nr 2751796 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Tego typu argumentacja, nawet w sytuacji podnoszenia jej w sposób "ewentualny", podważa zasadność wniosku.

Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to kwestia jurydycznie istotna i o uniwersalnym znaczeniu w systemie prawa. Powinno dotyczyć zasadniczych kontrowersji lub rozbieżnych ocen prawnych, które nie zostały dotychczas rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy, a ich rozstrzygnięcie jest konieczne zarówno dla prawidłowego wyniku sprawy, jak i przyczynia się do rozwoju judykatury. Skarżący powinien - oprócz sformułowania zagadnienia prawnego - przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być nadto istotne z uwagi na wagę przedstawionego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Nie może mieć zatem charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń,

dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08).

Odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście występuje. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Odnosząc się jednak do „problemów” zawartych w skardze kasacyjnej, gdyż nie można ich ująć w wymagane ramy prawne istotnego zagadnienia, potrzeby wykładni przepisów czy oczywistej zasadności skargi, zaznaczyć trzeba, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r., K 11/15, nie uległo zmianie stanowisko Sądu Najwyższego, że kierowca wykonujący przewozy w transporcie międzynarodowym był w podróży służbowej i miał prawo do świadczeń związanych z tą podróżą. Zgodnie z treścią art. 77⁵ § 1 k.p. pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Z mocy art. 77⁵ § 3 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Stosownie do art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu

zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. Na podstawie art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2.

Na zasadzie § 5 w zw. z § 2 art. 77⁵ k.p. wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - waluty, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej z dnia 29 stycznia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 167). Pracodawca może w aktach prawa zakładowego albo w umowie o pracę ustalić należności przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowych w innej - nawet niższej - wysokości, niż wynikająca z przepisów rozporządzenia.

Natomiast jeśliby intencją pozwanego pracodawcy byłaby zmiana uprawnień na niekorzyść kierowcy, konieczne byłoby wówczas wypowiedzenie zmieniające. Jeśliby przyjąć za zasadne stanowisko pracodawcy, to doszłoby do istotnego pogorszenia (pomniejszenia) świadczeń należnych powodowi, przy braku wypowiedzenia zmieniającego. Byłoby to niezgodne z prawem materialnym, gdyż koszty wyżywienia z reguły są wyższe za granicą niż w kraju, zwłaszcza gdy pracownik przez kilka dni przebywa poza miejscem zamieszkania (domem), wówczas jego wynagrodzenie jest niższe. Sytuację tę uwzględnia dieta z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, która na podstawie prawa powszechnego jest znacznie wyższa niż dieta krajowa określona w rozporządzeniu (art. 77⁵ § 2 k.p.). Uprawnione jest zatem stwierdzenie, że istotne obniżenie tej części świadczenia, które choć z nazwy jest dietą, to stanowi część wynagrodzenia pracownika, którą musi przeznaczyć na swoje wyżywienie. Konieczne było zatem

wypowiedzenie zmieniające (art. 42 k.p.), aby wprowadzić niekorzystną dla kierowców zmianę wysokości świadczeń z tytułu podróży służbowych (wyrok SN z 18 czerwca 2024 r., I PSKP 4/24).

Sposób motywowania przez skarżącą powołanych przesłanek przedsądu sprowadza się zatem głównie do polemiki z poczynionymi przez Sąd ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 6, § 9 ust. 1 pkt 2, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (wpz 113.642 zł – stawka minimalna 5.400 zł x 75% x 50%).

M.D.

[a.ł]